

Dzieje pisma

czyli

**Polacy nie gęsi i swój język
mają**

(i znają)

PIERWSZE PISMO

- Pierwsze znane nam pismo to malowidła naskalne. Malowidła te możemy nazwać pismem piktograficznym (obrazkowym) - jeden znak-obrazek symbolizował cały wyraz lub zdanie. Przykładami tego prastarego pisma są malowidła naskalne w Hiszpanii (jaskinia Altamira) oraz w jaskini Lascaux we Francji. Do tego rodzaju pisma można zaliczyć też pisma ludów indiańskich (Czejeni, Czirokezi) oraz ludów zamieszkujących północną Syberię (Jukagirowie).

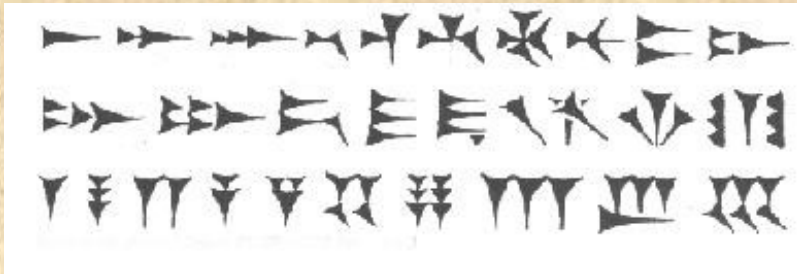

Pierwsze pismo

- Do narodzin pisma można zaliczyć również znaki mnemotechniczne (to znaki wzrokowe słuchowe i pamięciowe - np. murzyńskie tam-tamy, dźwięki rogów). Dość dziwnym i starym rodzajem zapisywania informacji było pismo węzełkowe Inków - kipu. Kipu składało się z poprzecznego sznurka do którego były przywiązywane sznurki o różnych kolorach oraz długości. Ten rodzaj pisma był dość trudny do opanowania dla przeciętnego człowieka, gdyż zapamiętanie co oznaczał dany sznurek, jego kolor czy długość przerastało możliwości zwykłego człowieka.

PISMO KLINOWE

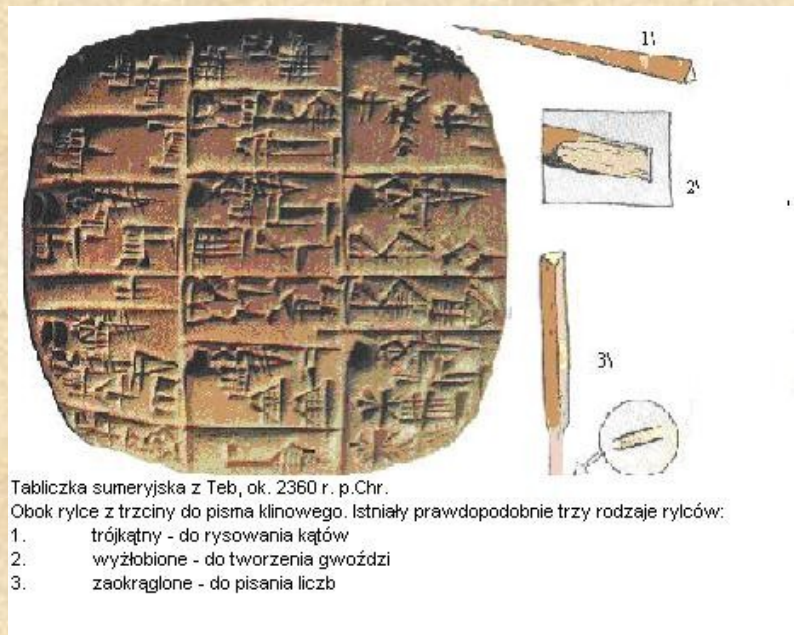

- **Pismo klinowe** stworzyli mieszkańcy Mezopotamii **Sumerowie** ok. V tysiąclecia p.n.e.
- Charakterystyczny kształt pisma był rezultatem żłobienia w tabliczkach z miękkiej gliny rylcem wykonanym z trzciny lub kości o trójkątnym przekroju.
- Pierwotnie było to pismo obrazkowe, z czasem przekształcając się w pismo sylabowe.

PISMO KLINOWE

- Znaczenie znaków pisma klinowego rozszyfrowali niezależnie od siebie w poł. XIX w.: **Georg F. Grotefend** i **Henry Rawlinson**.
- Pisanie i czytanie pismem klinowym nie było łatwe dla starożytnych mieszkańców Mezopotamii. Nauczyciele pisma i skrybowie stanowili w Babilonii i Asyrii arystokratyczną klasę społeczną, potężniejszą niekiedy od dworzan i samego władcy

PISMO CHIŃSKIE

言
可
河
訶

- Dzisiaj na świecie ponad miliard ludzi używa tego pisma.
- Chińskie pismo znane jest od trzeciego tysiąclecia p.n.e.
Jest to pismo obrazkowe
- Pismo chińskie składa się ze znaków, które pierwotnie odpowiadały jednosylabowym wyrazom.
- Ogólna liczba znaków pisma chińskiego dochodzi do 50 tysięcy. Współcześnie w użyciu potocznym jest 3-6 tysięcy znaków

HIEROGLIFY

- Termin *hieroglify*. W języku greckim znaczy on tyle co "rzeźbione święte znaki" (*hierós-święty*) ponieważ na początku służyły wyłącznie do zapisywania tekstów religijnych.
- Według niektórych hieroglify stanowią lokalny wytwór mieszkańców Egiptu.
- Niektórzy uznają za prawdopodobne, że sztukę pisania przejęli oni od Sumerów.

Thot bóg pisarzy z głową ibisa

HIEROGLIFY

- System pisma hieroglificznego ukształtował się w III tysiącleciu p.n.e. w starożytnym Egipcie. Kształt znaków utrzymywał się przez trzy tysiące lat.
- Hieroglify zostały odczytane w 1822 r. przez francuskiego uczonego **Jean`a Francois`a Champollion`a**.
- Jest to pismo obrazkowe – jeden znak miał kilka znaczeń.

ALFABET GRECKI

- Alfabet fenicki – pierwszy na świecie, powstał ok. 2 tys. lat p.n.e., nie posiadał samogłosek.
- Grecy przejęli alfabet od Fenicjan w X w p.n.e.
- Grecy dodali samogłoski oraz ustalili kierunek pisania od lewej strony do prawej.
- Powstały trzy odmiany pisma: **wschodnia, południowa i zachodnia** .
- Dały one początek większości pism na świecie: z odmiany zachodniej powstało **pismo łacińskie**, ze wschodniej zaś wywodzi się **cyrylica**.

- Na początku Grecy pisali w różnych kierunkach, nawet dookoła.

ALFABET GRECKI

- W starożytnej Grecji używano różnorodnych przyrządów . Pisząc na papirusie posługiwano się **skośnie ściętą trzcinką**. Pióro takie zwano *calamus*.
- Pisząc na **tabliczce woskowej** posługiwano się metalowym rylcem, spłaszczonym w górnym końcu do zacierania błędów.
- Do pisania na **pergaminie** używano również trzcinki, później zaczęto stosować **pióra ptaków** (głównie gęsie).

ALFABET ŁACIŃSKI

- Ok. VIII w p.n.e. alfabet grecki poznali Rzymianie, a właściwie zamieszkujący wówczas Rzym **Latynowie**, stąd nazwa alfabet łaciński.
- Późniejsi Rzymianie przystosowali litery alfabetu greckiego (w zachodniej odmianie) do dźwięków swojej mowy i tak powstało pismo łacińskie.
- Alfabetem łacińskim posługuje się obecnie ok. 35% ludności świata
- Do pisania na tabliczkach służyły rylce (stylusy), niekiedy o fantazyjnych kształtach, wykonane z różnych materiałów: metalu, drewna lub twardej trzciny.

•Stylus i kałamarz

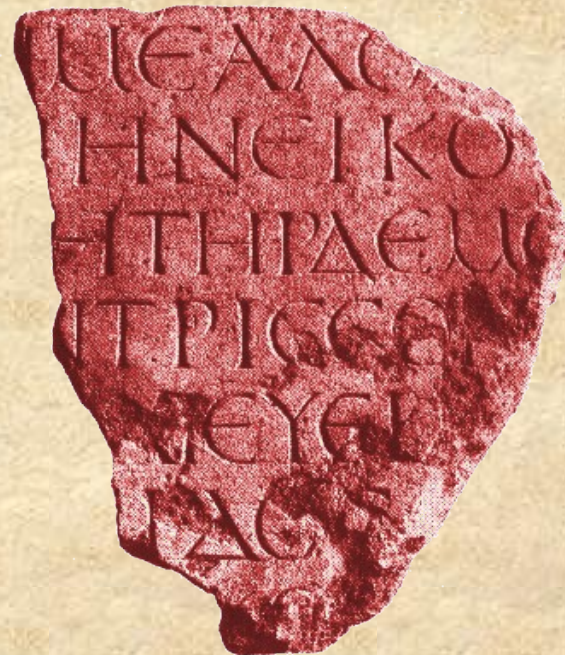

ALFABET ŁACIŃSKI

- Jedna tabliczka nie mogła pomieścić wystarczającej ilości tekstu, dlatego zaczęto wiązać je przewlekając rzemień lub pierścień przez otwory w ramie. Zbiór związanych tabliczek przypominał pień drzewa - *caudex*, stąd wzięła się nazwa późniejszej postaci książki.
- Aby zapobiec odczytaniu tekstu przez niepowołane osoby, pieczętowano tablice złożone pismem do wewnątrz.

Caudex -kodeks

CYRYLICA

А A	Б Be	В We	Г Gie	Д De	Е Je	Ё Jo	Ж Ze	З Z	И I	Й J	К Ka	Л L
М Em	Н En	О O	П Pe	Р Er	С Es	Т Te	У U	Ф Ef	Х Cha	Ц Ce	Ч Cz e	Ш Sz a
Щ Szcze	Ъ Jor (twardy znak)	Ы Yery	Ь Jer (miękki znak)	Э E	Ю Ju	Я Ja						

- **Cyrylica** to pismo alfabetyczne służące do zapisu języków wschodniosłowiańskich, części południowosłowiańskich i innych. Nazwa pochodzi od apostoła Słowian - św. Cyryla, który wspólnie ze św. Methodym, prowadząc misję chrześcijańską wśród Słowian zapisał i wprowadził do liturgii język słowiański .
- **Cyrylica** powstała na bazie alfabetu greckiego.

ALFABET POLSKI

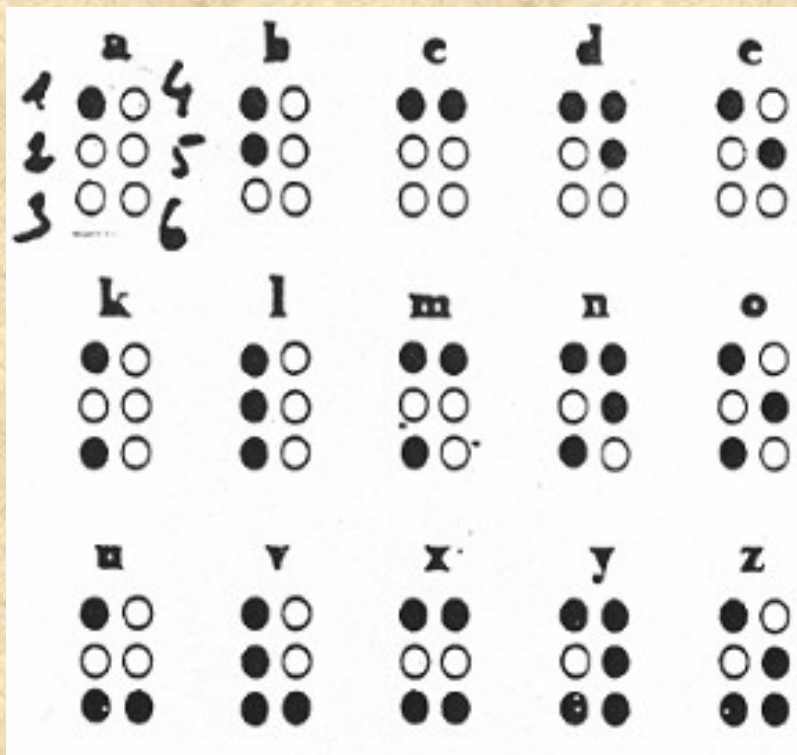
- Alfabety słowiańskie powstały w średniowieczu pod wpływem alfabetu łacińskiego i greckiego
- Na podstawie **alfabetu greckiego** powstały alfabety: **serbski, bułgarski, rosyjski, ukraiński, białoruski**
- Na podstawie **alfabetu łacińskiego** : **polski, czeski, słowacki, chorwacki**
- Łacina była przez całe średniowiecze jedynym językiem w Europie Zachodniej posiadającym pismo, dlatego pisma narodowe powstawały poprzez przystosowywanie tego zapisu do dźwięków konkretnej mowy.

- Alfabet polski powstał na przełomie XIII/XIV w.
- **Polskie litery dodane do alfabetu łacińskiego** **Ą Ć Ę Ł Ń Ó Ś Ź Ż**

PISMO BRAILLE`A

- W 1808 r. były kapitan artylerii **Charles Barbier** opracował pismo-szyfr, przeznaczone do celów wojskowych, które skonstruowane zostało tak, aby żołnierze mogli je odczytywać dotykiem nawet w ciemności.
- W roku 1821 Barbier zaoferował swój wynalazek Instytutowi Niewidomych w Paryżu. Wynalazek, zainteresował ucznia paryskiej szkoły - **Ludwika Braille`a**, który w wieku 15 lat stworzył oryginalny system zapisu oparty na kombinacji sześciu wypukłych punktów umieszczonych na obwodzie prostokąta.

JĘZYK MIGOWY

- Posługują się nim przede wszystkim osoby niesłyszące. Jest to zestaw znaków mimicznych lub pantomimicznych określających poszczególne litery lub całe słowa, przy czym elementem charakterystycznym dla danego znaku jest zarówno układ palców obu rąk, układ samych rąk i całego ciała, jak również ruch wchodzący w skład całości znaku .

Alfabet Morse'a i kod flagowy

- Alfabet Morse'a został nazwany imieniem swojego wynalazcy, Samuela Morse'a. Alfabet jest systemem komunikacji, w którym litery Morse zastąpił kombinacjami kropek i kresek. Po raz pierwszy alfabet użyto do telegraficznego przesłania wiadomości w 1844 roku.
- Kod flagowy jest powszechnie używany w żeglarskim podczas regat jako sygnały startowe, odwołania startu, faul-startu, itp. Kod flagowy możemy również spotkać na masztach podczas tzw. gal flagowych.

Litera	Kod Morse'a	Kod flagowy	Znaczenie	Sposób na zapamiętanie
A	• —		Mam nurka pod wodą; trzymajcie się z dala i idźcie powoli.	Anioł bo biało - niebieski
B	— • • •		"Ładuję" albo "wyładowuję" albo "mam na statku ładunki niebezpieczne"	Bolszewik bo czerwony
C	— • — •		"Tak"(potwierdzenie) albo "znaczenie poprzedzającej grupy powinno być zrozumiane w trybie twierdzącym"	Ciastko tortowe
D	— • •		"Trzymajcie się z dala ode mnie; manewruję z trudnością"	Dunaj, rzeka a na brzegach plaże
E	•		Zmieniam swój kurs w prawo.	Ewa niebieskie oczy czerwone usta
F	• • — •		"Jestem niezdolny do ruchu; nawiążcie łączność ze mną"	Fikuśny kwadrat
G	— — •		"Potrzebuję pilota"; nadany przez statki rybackie łowiące blisko siebie na łowiskach oznacza: "wybieram sieci"	Gówno za płotem
H	• • • •		Mam pilota na statku.	Halina polska dziewczyna
I	• •		Zmieniam swój kurs w lewo.	Igła lub Ippon (Japonia)

JĘZYKI SZTUCZNE

- Esperanto to międzynarodowy język, którego celem jest ułatwienie komunikacji między ludźmi z różnych kultur.
- Esperanto stworzone zostało przez jednego człowieka w ciągu kilkunastu lat. Twórcą był warszawski lekarz, Ludwik Zamenhof, żyjący w latach 1859 - 1917, wielki marzyciel, pragnący zjednoczenia ludzkości w duchu przyjaźni i pokoju.
- **atlango** - stworzony w Polsce i mający służyć jako język wspólny dla Unii Europejskiej.
- **basic English** - uproszczony do 850 podstawowych wyrazów języka angielskiego
- **interlingua** - powstał w 1951 głównie w oparciu o łacinę, angielski i współczesne języki romańskie i zawiera wspólne słownictwo grecko-łacińskiego pochodzenia
- **latina sine flexione** - opracowany w latach 1903-04 w oparciu o łacinę. Współcześnie używany w niektórych publikacjach międzynarodowych, m.in. przez astronomów
- **solresol** - opracowany w 1817 roku. Opierał się on na skali muzycznej, wyrazy zaś składały się od 1 do 4 nut